

23328 - Gıybet ve Keffareti

Soru

Bir şahsı “dilini tutamaz” diye itham etmenin hükmü nedir?

İtham edilen kişiye bu ithamı ve kimin söylediğini haber vermem gerekir mi?

Adı kötüye çıkan suçsuz bir kimsenin durumu nasıl düzeltilir? Bu konuda ki şer’i hükümler nelerdir?

Detaylı cevap

Müslüman olan kimse mutlaka sakındırılan konularda diline sahip çıkması gerekir, malasef insanların çoğu bu konuda gevşek davranarak gıybet, nemime (laf taşıma) ve iftira günahına girmektedirler.

Gıybet: bir Müslümanın bulunmadığı bir ortamda onda bulunan ancak söylenmesinden rahatsız olduğu bir hususu dile getirmektir.

İftira: Müslümanda bulunmayan bir davranışla itham etmektir. Başka bir tabirle onun hakkında yalan söylemektir.

Söz taşımak (nemime): iki kişinin arasını bozmak için laf taşımaktır.

Bu davranışların haram olduğuna dair deliller çoktur. Ancak bir kısmını açıklamakla yetineceğiz.

Yüce Allah şöyle buyurdu: “..... Birbirinizin gıybetini yapmayın. Herhangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz! Allah’a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah tövbeyi çok kabul edendir, çok merhamet edendir.” Hucurat/12

Ebu Hureyre Radiyallahu anhu’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah Sallallahu aleyhi vesellem şöyle demiştir: “Gıybetin ne olduğunu biliyor musunuz? Sahabeler: Allah ve Resulu daha iyi bilir, dediler. Rasulullah Sallallahu aleyhi vesellem: “Kardeşinin

hoşlanmadığı bir husus ile anmandır". Bunun üzerine ey Allah'ın Resulu! Ya söylenen husus O kişide bulunuyorsa ? Rasulullah Sallallahu aleyhi vesellem: "şayet söylenen şey. O kişide bulunuyorsa gıybettir. Şayet bulunmuyorsa iftiradır." (Muslim/2589)

İbn Abbas Radiyallahu anhuma şöyle dedi: Rasulullah Sallallahu aleyhi vesellem bir defasında iki kabrin yanından geçti ve şöyle dedi: "Şüphesiz bu iki kabir sahibi azap görmektedir. Azap görmeleri de büyük bir şeyden dolayı değildir. Bunlardan birisi laf taşırdı, diğeri ise idrarından sakınmazdı. sonra Rasulullah Sallallahu aleyhi vesellem yaş bir odun parçası alıp onu ikiye böldü. Sonra her birisini iki kabrin üzerine koyup şöyle buyurdu: "Bunlar/ bu yaş odun parçaları kurumadığı müddetçe onların azabının hafifletilmesi umulur." Buhari/213- Muslim /292

İkincisi: kişi diğer kişi hakkında "dilini tutamıyor" söylemesi şüphesiz itham edilen kişi hoşnut olmadığı bir sözdür. Şayet bu durum gerçek se söyleyen kişi gıybet yapmıştır. Aksi takdirde iftiradır.

Gıybet, laf taşıma ve iftira gibi günahları işleyen kimse, mutlaka kendi ve Allah arasında tövbe ve istiğfar etmesi gerekir. Ancak söylenen söz, hakkında konuştuğu kişiye ulaşmışsa ona gidip helallik istemesi gerekir. Haberin ona ulaşıp ulaşmadığından emin değilse hakkında konuştuğu kişi için dua eder onun günahları için istiğfar eder ve onun hakkında iyi şeyler söyler. Aynı şekilde ona söylendiği takdirde düşmanlık olması ihtimalinde ona dua eder, istiğfar eder ve onu över.

Ebu Hureyre Radiyallahu anhu'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah Sallallahu aleyhi vesellem şöyle demiştir: "Kimin üzerinde din kardeşinin ırzı, namusu veya malıyla ilgili bir zulüm varsa altın ve gümüşün bulunmayacağı kıyamet günü gelmeden önce O kimseyle helalleşsin. Yoksa kendisinin sâlih amelleri varsa, yaptığı zulüm miktarınca sevaplarından alınır, (hak sahibine verilir.) Şâyet iyilikleri yoksa, kendisine zulüm yaptığı kardeşinin günahlarından alınarak onun üzerine yükletilir." Buhârî/2317

Şeyhulislam İbn Teymiye Rahimehullah şöyle dedi:

Her kim bir insana gıybet eder, söver veya iftira ederek zulüm eder daha sonra tövbe ederse Allah Onun tövbesini kabul eder. Ancak mazlum, zülm edeni bilirse hakkını ondan alacaktır. Şayet bir kişi başkasına gıybet eder veya iftirada bulunur ancak bu konular, ilgili kişiye ulaşmaz ise alimler bu konuda iki görüş bildirmişlerdir: İmam Ahmed'in sahih görüşüne göre gıybet yaptığını karşı tarafa bildirmez. Başka alimler; ona gıybet ettiği gibi aynı şekilde onun yokluğunda onun hakkında iyilikle bahseder. Hasan Al Basri Rahimehullah şöyle dedi: Gıybetin Keffareti, gıybet edilene istiğfar etmektir. Mecmu el Fetava 3/291

En iyisini Allah bilir.